

Od międzynarodowych zobowiązań do realnej ochrony prawnej. Instytucjonalne i legislacyjne odpowiedzi na cyberprzemoc wobec dzieci w Polsce

Agata Szypulska^a , Katarzyna Wiśniewska^b

^aOkręgowa Rada Adwokacka w Warszawie

^bUniwersytet Warszawski, Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

Przeciwdziałanie cyberprzemocy wobec dzieci jest obecnie jednym z kluczowych wyzwań dla systemów ochrony praw dziecka na całym świecie. Międzynarodowe standardy wyrażone w instrumentach Organizacji Narodów Zjednoczonych (w szczególności Konwencji o prawach dziecka oraz Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet) i Rady Europy (m.in. Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Konwencji Rady Europy o cyberprzestępczości, Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej), a także dynamicznie rozwijające się w ostatnim czasie ustawodawstwo unijne (Rozporządzenie w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej) coraz wyraźniej wskazują na zobowiązania władz publicznych w zakresie zapobiegania, reagowania i zapewniania adekwatnych środków ochrony przed przemocą w sieci. Jednak pomimo rosnącej liczby międzynarodowych inicjatyw i modeli polityk prewencyjnych, implementacja tych standardów w praktyce pozostaje na zróżnicowanym i często niewystarczającym poziomie.

Artykuł przedstawia międzynarodowe i europejskie ramy normatywne dotyczące cyberprzemocy wobec dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem ich ukierunkowania na potrzeby i ryzyka związane z doświadczaniem przemocy przez dziewczęta. Analizę uzupełnia porównanie ich z rozwiązaniami przyjętymi w polskim porządku prawnym oraz spostrzeżeniami organizacji pozarządowych, a także ocenami organów i ciał monitorujących co do ich efektywności.

W konkluzji Autorki przedstawiają wnioski i rekomendacje, których celem jest wzmocnienie strategii przeciwdziałania cyberprzemocy w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem skutecznej ochrony dziewcząt w zmieniającej się rzeczywistości społecznej.

Słowa kluczowe:

cyberprzemoc wobec dzieci; ochrona dzieci w środowisku cyfrowym; przemoc online; bezpieczeństwo dziewcząt w sieci; przemoc ze względu na płeć

Wstęp

Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży w przestrzeni cyfrowej stanowi obecnie jedno z najistotniejszych zadań stojących przed przedstawicielami władzy publicznej, organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Cyberprzemoc wobec dzieci i młodzieży jest zjawiskiem wieloaspektowym, podlegającym ciągłym przeobrażeniom, co utrudnia ujęcie go w ramy definicyjne. Pojęcie to wywodzi się od słowa „cyberbullying”, które oznacza przemoc z użyciem środków elektronicznych i atakowanie osoby za pomocą wiadomości e-mail, portali społecznościowych, forów, blogów, telefonów i wiadomości SMS (Barlińska, Szuster, 2014, s. 13; Król, Zawadzki, 2020, s. 181). Poza wykorzystaniem technologii wskazuje się także inne komponenty takich zachowań, tj.: cel w postaci skrzywdzenia innej osoby, intencjonalności zachowania osoby stosującej przemoc, powtarzalność takich sytuacji i brak równowagi sił między osobą pokrzywdzoną a sprawcą (Szafranek, 2026; Siemieniecka i in., 2020, s. 22 i 23).

Szeroko rozumiana cyberprzemoc to również zjawisko, w ramach którego krzyżują się różne wyzwania. Ryzyko nadużyć ze strony osób dorosłych (w tym nie tylko najbliższych, ale i spoza kręgu zaufania dziecka), stosowanie przemocy w relacjach rówieśniczych i kwestie związane ze społeczno-kulturowym wymiarem płci (ang. *gender*) sprawiają, że cyberprzemoc występuje w wielu formach. W rezultacie *child grooming*, *sexortion*, *sexcasting* ze strony dorosłych, *cyberbullying*, *happy slapping*, *flaming* czy *slam books*, pojawiające się w relacjach między rówieśnikami, a także „seksistowska mowa nienawiści” lub „niekonseksualne udostępnianie materiałów intymnych” w odniesieniu do dziewcząt to tylko kilka przykładów zagrożeń, z jakimi mogą mierzyć się dzieci i nastolatki korzystający z internetu (Król, Zawadzki, 2020, s. 181–182; NIK, 2017, s. 84; EIGE, 2017, s. 2; EIGE, 2022, s. 14–17).

Dynamiczny rozwój technologii i sztucznej inteligencji, a wraz z nim pojawianie się coraz to nowych form cyberprzemocy, trudności w przypisaniu odpowiedzialności

za te czyny, zacieranie się granic między sferami cyfrową i niecyfrową, a także tempo wymiany i upowszechniania treści w przestrzeni cyfrowej – wszystko to sprawia, że ograniczenie skali tego zjawiska wymaga współpracy wielu aktorów życia publicznego i operatorów usług internetowych. Oznacza to zatem konieczność ujęcia problemu w sposób interdyscyplinarny, który łączy perspektywę prawną i techniczną ze specjalistyczną wiedzą z zakresu socjologii, psychologii i pedagogiki.

Niniejszy artykuł składa się z trzech części. W pierwszej z nich przedstawiono przegląd kluczowych instrumentów prawnych przyjętych w systemach Organizacji Narodów Zjednoczonych, Rady Europy oraz Unii Europejskiej, dotyczących ochrony przed cyberprzemocą, a także przeanalizowano ewolucję tych regulacji i praktyki ich stosowania pod kątem uwzględniania specyfiki płci społeczno-kulturowej. Drugą część poświęcono omówieniu ram prawnych przeciwdziałania cyberprzemocy w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem środków przysługujących osobom pokrzywdzonym na drodze karnej.

W trzeciej, końcowej części, dokonano podsumowania głównych luk i wyzwań dla skutecznego przeciwdziałania oraz zwalczania przemocy w środowisku cyfrowym wobec dzieci i dziewcząt. Zawarto w niej także rekomendacje dla organów władzy publicznej w oparciu o wskazania międzynarodowych organów ochrony praw człowieka. Mogą one być cennymi wskazówkami dla krajowych instytucji w tworzeniu systemowych rozwiązań, które dają dzieciom – w tym dziewczętom – wsparcie i realną ochronę przed przemocą, wykorzystywaniem i naruszeniami ich godności w środowisku cyfrowym.

Standardy ochrony przed cyberprzemocą w prawie międzynarodowym i europejskim

System ONZ

Aktem prawnym o fundamentalnym znaczeniu dla ochrony przed przemocą jest Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r., nr 120, poz. 526, dalej jako „Konwencja o prawach dziecka”). Stanowi ona kluczowy międzynarodowy akt prawny, odnoszący się do bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w środowisku cyfrowym, który – mimo swojej specyfiki związanej z funkcjonowaniem tych samych przepisów w bardzo odmiennych warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych – jest cennym narzędziem zapewniającym realizację praw dzieci (Stadniczeńko, 2022, s. 324).

W odniesieniu do zagadnienia cyberprzemocy Konwencja o prawach dziecka z 1989 r. pierwotnie zawierała tylko dwa ogólne przepisy, które tworzyły podstawę prawną do wprowadzenia krajowych środków prawnych w obszarze ochrony dzieci i młodzieży w sieci. Należały do nich: obowiązek ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdzenia lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku (art. 19) oraz przed wszelkimi formami wyzysku seksualnego i nadużyć seksualnych – w szczególności dotyczącymi nakłaniania lub zmuszania dziecka do jakichkolwiek nielegalnych działań seksualnych, wykorzystywania dzieci do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych czy w pornograficznych przedstawieniach i materiałach (art. 34). Zobowiązania te musiały i muszą również obecnie być interpretowane przez pryzmat zasad ogólnych Konwencji o prawach dziecka, tj.: obowiązku władz publicznych do konsekwentnego przyjmowania perspektywy małoletniego i przyjęciu zasady jak najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka we wszystkich działaniach na jego rzecz (art. 3), zasady niedyskryminacji (art. 2), niezbywalnego prawa do życia, zapewnienia mu warunków życia i rozwoju (art. 6) oraz prawa do swobodnego wyrażania poglądów (Stadniczeńko, 2022, s. 324–326).

Dalsza ewolucja tego instrumentu prawnego wynikała z coraz bardziej powszechnego korzystania z internetu. Po 10 latach od wejścia w życie Konwencji o prawach dziecka, w obliczu wzrastającej dostępności materiałów przedstawiających wykorzystywanie seksualne dzieci w internecie, przyjęto Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii z dnia 25 maja 2000 r. (Dz.U. z 2007 r., nr 76, poz. 494, dalej jako „Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka”). Istotną zmianą było sięgnięcie po instrumenty prawa karnego – strony zdecydowały bowiem o wprowadzeniu obowiązku objęcia sankcją prawnokarną sprawców handlu lub wykorzystania seksualnego dzieci (art. 3 ust. 1 Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka); wskazano także, że „wiele szczególnie narażonych grup, w tym dziewczynki, stoi w obliczu większego ryzyka wykorzystywania seksualnego, jak również, że dziewczynki stanowią zdecydowaną większość wśród osób wykorzystywanych seksualnie”.

W 2019 r., mając na uwadze trudności państw-stron w zwalczaniu nadużyć, Komitet Praw Dziecka wydał dokument zawierający praktyczne wytyczne dotyczące wdrażania Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka, które stanowią jedną z pierwszych prób wprowadzenia do neutralnych genderowo postanowień Konwencji perspektywy płci społeczno-kulturowej (ang. *gender dimension*). W szczególności wskazano na konieczność uwzględniania jej w obszarach poradnictwa

zapewnianego dziewczynkom i chłopcom, w szkoleniach dla specjalistów (tak by uwrażliwić ich na kwestie płci) oraz w procesach gromadzenia danych zdezagregowanych według płci (Committee on the Rights of the Child, 2019, par. 17, 29 lit. a, 40 lit. c, 96 lit. b i c).

W 2021 roku Komitet Praw Dziecka doprecyzował zobowiązania konwencyjne, by sprostać najnowszym wyzwaniom w obszarze przeciwdziałania cyberprzemocy. W Komentarzu Ogólnym Nr 25 z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie praw dziecka w środowisku cyfrowym do Konwencji o prawach dziecka członkowie podkreślili pozytywne aspekty związane z rozwojem nowych technologii, tj. możliwość swobodnej wymiany informacji, opinii i poglądów politycznych, potencjał nowych kanałów komunikacji i przeciwdziałania wykluczeniu dzieci znajdujących się w niekorzystnej lub szczególnie wrażliwej sytuacji (Committee on the Rights of the Child, 2021, §50, §58, §64) Jednocześnie jednak Komitet Praw Dziecka odnotował szereg cyfrowych zagrożeń dla bezpieczeństwa dzieci – zarówno ze strony osób zaufanych, jak i obcych – m.in.: cyberagresję, nękanie oraz groźby naruszenia reputacji, niekonsensualne tworzenie lub rozpowszechnianie treści o charakterze seksualnym, takich jak teksty lub obrazy wytwarzane przez samo dziecko w wyniku nakłaniania i/lub przymusu (Committee on the Rights of the Child, 2021, §80–81). W rekomendacjach Komitet Praw Dziecka wskazał, że państwa-strony Konwencji obowiązane są ująć te zagrożenia w ramy prawne i regulacyjne, a także je regularnie przeglądać i aktualizować. Państwa-strony powinny także wprowadzić środki bezpieczeństwa i ochrony przed wszelkimi formami przemocy w środowisku cyfrowym, w tym m.in. przemocą ze względu na płeć i cyberatakami, zgodnie z rozwijającymi się zdolnościami dzieci (Committee on the Rights of the Child, 2021, par. 82).

Podczas gdy opisane powyżej instrumenty ujmowały problematykę cyberprzemocy wobec dziewcząt w ograniczonym zakresie, inny instrument przyjęty w ramach systemu uniwersalnego – tj. Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 r. (Dz.U. z 1982 r., nr 10, poz. 71, dalej jako „Konwencja CEDAW”) – wskazał na pilną potrzebę uwzględniania w analizie perspektywy płci społeczno-kulturowej. Ciało nadzorujące wykonanie Konwencji CEDAW w Zaleceniu ogólnym nr 35 dotyczącym przemocy wobec kobiet ze względu na płeć, aktualizującym zalecenie ogólne nr 19, argumentowało, że jest to konieczne ze względu na fakt, iż źródłami przemocy, której doświadczają kobiety i dziewczęta w sieci i poza nią, są czynniki uwarunkowane płcią, takie jak „ideologia męskiego poczucia uprzywilejowania i dominacji nad kobietami, normy społeczne dotyczące męskości oraz potrzeba afirmowania męskiej kontroli lub władzy, egzekwowania ról płciowych albo zapobiegania, zniechęcania lub karania zachowań kobiet

uznawanych za nieakceptowalne” (Committee on the Elimination of Discrimination against Women, 2017, §19).

Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet (dalej jako „CEDAW”) wskazał również, że głównym zobowiązaniem państw-stron jest „prowadzenie, wszelkimi odpowiednimi środkami i bez zwłoki, polityki eliminowania dyskryminacji wobec kobiet, w tym przemocy ze względu na płeć wobec kobiet” (Committee on the Elimination of Discrimination against Women, 2017, §21). W kontekście cyberprzemocy istotne znaczenie miało powtórzenie, że obejmuje ono odpowiedzialność za działania lub zaniechania zarówno organów państwowych, jak i podmiotów niepaństwowych. Wynika to z zasady należytej staranności (ang. *due diligence*), zgodnie z którą braki w obszarze działań prewencyjnych i naprawczych oraz niedostateczna reakcja prawna wobec przypadków przemocy ze względu na płeć stanowią „milczące przyzwolenie lub zachętę do popełniania aktów przemocy ze względu na płeć wobec kobiet” (Committee on the Elimination of Discrimination against Women, 1992, §9; Committee on the Elimination of Discrimination against Women, 2017, §21).

System Rady Europy

Powyższe standardy ochrony przed przemocą, wytyczone w ramach systemu uniwersalnego, znalazły swoje rozwinięcie i konkretyzację w regionalnych instrumentach Rady Europy, takich jak Konwencja Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych z dnia 25 października 2007 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 608, dalej jako „Konwencja z Lanzarote”). Jednym z impulsów do jej opracowania były konkluzje z działalności Komitetu Praw Dziecka, które wskazywały na poważne luki w krajowych ustawodawstwach karnych dotyczących nadużyć w internecie (Council of Europe, 2007b, §7).

Konwencja z Lanzarote jest dokumentem, który w swojej specyfice daleko wykracza poza regulacje Konwencji o prawach dziecka. Normy w niej zawarte koncentrują się na stworzeniu strategii zwalczania różnych zagrożeń w świecie cyfrowym specyficznym dla dzieci, co jest zobowiązaniem szerszym niż obowiązek kryminalizacji posiadania, tworzenia, dystrybucji i udostępniania „pornografii dziecięcej”, o którym mowa w art. 9 ust. 1 w Konwencji Rady Europy o cyberprzestępczości z dnia 23 listopada 2001 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 728)¹. Jest także pierwszym aktem

1 Zgodnie z Konwencją Rady Europy o cyberprzestępczości, poza obowiązkiem wskazanym powyżej, państwa-strony zobowiązane są do kryminalizacji czynów, takich jak: nielegalny dostęp do całości lub części systemu komputerowego (art. 2), przechwycenie transmisji danych przesyłanych w sieci

prawa międzynarodowego, w całości poświęconym dzieciom, który powstał, by „zapobiegać i zwalczać seksualne wykorzystywanie oraz seksualne nadużycia wobec dzieci” oraz gwarantować „ochronę praw dzieci będących ofiarami tych czynów” (Council of Europe, 2007b, §37).

Cele Konwencji z Lanzarote realizowane są w oparciu o model „4P”, który kategoryzuje treści normatywne w czterech kluczowych obszarach działań: zapobiegawczych (ang. *prevention*), ochrony pokrzywdzonych (ang. *protection*), dyrektyw ścigania sprawców (ang. *prosecution*) oraz dziedzinie współpracy krajowej i międzynarodowej (ang. *promotion of national and international cooperation*) (Council of Europe, 2007a, s. 3). Przepisy prawa karnego materialnego Konwencji z Lanzarote są bardziej szczegółowe i mają szerszy zakres niż normy Konwencji o prawach dziecka. Poza normami dotyczącymi wykorzystania seksualnego (art. 18), rekrutacji i zmuszania dzieci do udziału, korzystania z „prostytucji dziecięcej” i produkcji oraz dystrybucji takich materiałów (art. 19–21) Konwencja z Lanzarote reguluje także sytuacje, gdy dziecko jest jedynie świadkiem obcowania seksualnego lub czynności seksualnych (art. 22). Co więcej, jest to pierwszy instrument prawa międzynarodowego, który kryminalizuje zjawisko *online grooming* (art. 23), czyli sytuacji, w których osoba dorosła składa dziecku za pośrednictwem technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych propozycje spotkania w celu popełnienia powyższych przestępstw (Rutai, 2020). Jak trafnie wskazuje A. Pasek-Gilarska, ten akt prawny rozpoznaje również – kluczową, jak się wydaje – potrzebę współpracy z przedstawicielami sektora prywatnego, w tym ICT, zachęcając ich nie tylko do brania udziału w „opracowywaniu i wdrażaniu polityk mających na celu zapobieganie seksualnemu wykorzystywaniu dzieci oraz nadużyciom seksualnym wobec nich”, ale także do tworzenia „norm wewnętrznych w drodze samoregulacji lub współregulacji” (2015, s. 20).

Mimo tych istotnych regulacji perspektywa płci w Konwencji z Lanzarote pojawiła się dopiero na późniejszym etapie i wynikała z aktywnej działalności Komitetu Stron, który systematycznie nadzoruje, w jaki sposób państwa-strony Konwencji skutecznie wdrażają jej postanowienia w ustawodawstwie oraz politykach publicznych (art. 39)².

komputerowej (art. 3), modyfikowanie, usuwanie, niszczenie lub blokowanie danych komputerowych (art. 4), zakłócanie działania systemu komputerowego (art. 5). Zakazane powinny być także: produkcja, sprzedaż lub użycie narzędzi służących do popełniania cyberprzestępstw (art. 6), fałszowanie danych komputerowych w celu popełnienia oszustwa lub szkody materialnej (art. 7) i oszustwa popełniane przy użyciu systemów komputerowych, prowadzące do szkody majątkowej (art. 8).

- 2 Zob. np. rekomendację Komitetu Stron do gromadzenia danych na temat dzieci pokrzywdzonych przemocą w podziale na płeć (Lanzarote Committee, 2015, s. 23).

Podobnie stopniowo proces ten przebiegał w odniesieniu do rozwoju orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej jako „Trybunał” lub „ETPC”), wypracowanego na kanwie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej jako „Europejska Konwencja Praw Człowieka” lub „EKPC”). Obowiązki państwa w zakresie ochrony przed cyberprzemocą i odpowiednie standardy odpowiedzialności państw za brak ich spełnienia Trybunał wyinterpretował głównie z treści art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, który gwarantuje prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.

Punktu wyjścia do odpowiedzi na pytanie, jakie dokładnie wymogi wobec systemów krajowych stawia system EKPC w tym zakresie, należy szukać w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wyselekcjonowanym na podstawie czterech podstawowych kryteriów: dwóch o charakterze przedmiotowym i dwóch o charakterze podmiotowym. W pierwszej kolejności bazą musi być orzecznictwo wypracowane w sprawach dotyczących przemocy między osobami prywatnymi, w tym przemocy domowej. Następnie, aby sformułować wiarygodne wnioski, niezbędne jest sięgnięcie do spraw, w których Trybunał oceniał czyny popełniane za pomocą środków wykorzystujących (nowe) technologie. Wreszcie należy zwrócić uwagę na podejście interpretacyjne stosowane przez Trybunał w sprawach dotyczących dzieci lub młodych dorosłych, a następnie w sprawach kobiet.

Zasadność uzupełnienia dotychczasowych analiz o ten wątek wynika z faktu, że Europejska Konwencja Praw Człowieka wraz z jej interpretacją dokonywaną przez Trybunał tworzą ponadnarodowy mechanizm, który umożliwi ocenę wywiązywania się przez państwo ze swoich zobowiązań w konkretnych sprawach. Dzięki temu Trybunał może przywrócić jednostce poczucie sprawiedliwości w sytuacjach, w których organy państwa zawiodą, a także nałożyć na państwo konkretne obowiązki, zmierzające zarówno do zmiany sytuacji osoby, która doświadczyła cyberprzemocy (m.in. poprzez obowiązek wznowienia postępowania), jak i do zmian o charakterze generalnym w zakresie prawa bądź praktyki organów krajowych na skutek obowiązków wynikających z art. 46 Konwencji (Bodnar, 2018, s. 167–176). Uwzględnienie tej perspektywy w niniejszym tekście wynika z faktu, że w Polsce kontrola sprawowana przez Europejski Trybunał Praw Człowieka wciąż uznawana jest za jeden z najefektywniejszych mechanizmów międzynarodowych, co udowadnia liczba skarg kierowanych z Polski i spraw zawisłych obecnie przed Trybunałem.

Analiza ta musi być jednak poprzedzona zastrzeżeniem, że Trybunał w sprawach, w których pojawiają się zagadnienia przemocy i cyberprzemocy, odwołuje się również do wcześniej wspomnianych aktów o charakterze międzynarodowym i europejskim. Kształtują one bowiem zobowiązania państw w ramach systemu europejskiego

i międzynarodowego. Takie podejście jest zgodne z praktyką Trybunału także w innych obszarach tematycznych, w których Trybunał wskazuje, że jego orzecznictwo nie może być wydawane w próżni prawnej, ignorując porządek międzynarodowy stanowiący część prawa państw-stron Konwencji (K.U. przeciwko Finlandii, ETPC, 2008, §22–31). Tym samym rozwój innych instrumentów międzynarodowych i europejskich wpływa na orzecznictwo strasburskiego Trybunału i pośrednio kształtuje przyjmowaną przez niego interpretację. Z punktu widzenia niniejszego opracowania i wcześniej poczynionych analiz istotne jest również wskazanie, że Trybunał w sprawach dotyczących dzieci wielokrotnie odwoływał się do Konwencji o prawach dzieciach, czerpiąc z jej dorobku i interpretacji.

W swoim orzecznictwie dotyczącym przemocy, w tym przemocy domowej, Trybunał podkreśla, że

wynikający z art. 1 Konwencji obowiązek zapewnienia wszystkim osobom podlegającym jurysdykcji Wysokich Umawiających się Stron praw i wolności określonych w Konwencji, w połączeniu z art. 3, wymaga od państw podjęcia środków mających na celu zapewnienie, aby osoby podlegające ich jurysdykcji nie były poddawane torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu, nawet jeśli są one stosowane przez osoby prywatne” (Opuz przeciwko Turcji, ETPC, 2009, §159, Bălșan przeciwko Rumunii, ETPC, 2017, §57; Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §60).

Pozytywne obowiązki dotyczące ochrony ofiar przemocy interpretowane są przez Trybunał nie tylko na gruncie art. 2 i 3, ale również art. 8 Konwencji, co w kontekście niniejszego artykułu ma największe znaczenie (Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §60).

Trybunał podkreśla zarazem, że system konwencyjny nakłada konkretne obowiązki przede wszystkim wobec dzieci i innych osób wymagających szczególnej opieki – do których zaliczają się ofiary przemocy domowej – przyjmuje bowiem, że zwłaszcza te grupy mają prawo oczekiwać efektywnej ochrony państwa w postaci skutecznych środków odstrasżających przed poważnymi naruszeniami integralności osobistej (Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §60).

Analizując sprawy, w których pojawiają się czyny popełniane z użyciem nowych technologii, w pierwszej kolejności warto przywołać sprawę K.U. przeciwko Finlandii, która jako jedna z pierwszych dotknęła problemu przestępstw przeciwko dzieciom w cyberprzestrzeni (K.U. przeciwko Finlandii, ETPC, 2008). Skarga dotyczyła przypadku podszycia się pod tożsamość 12-letniego chłopca i publikacji bez jego wiedzy i zgody ogłoszenia o rzekomej chęci nawiązania intymnej relacji z innym mężczyzną.

Chłopiec dowiedział się o ogłoszeniu dopiero wtedy, kiedy otrzymał e-mail od zainteresowanego. Dostawca usługi odmówił podania danych osoby odpowiedzialnej, argumentując, że byłoby to naruszeniem poufności, a sądy krajowe stwierdziły, że dostawca usług nie mógł być prawnie zobowiązany do ujawnienia tego rodzaju informacji. Trybunał uznał, że Finlandia naruszyła art. 8 Konwencji, bo ustawodawca powinien był zapewnić regulacje prawne umożliwiające godzenie poufności usług internetowych z zapobieganiem zakłóceniom porządku i przestępczości oraz ochroną praw i wolności innych osób, w szczególności dzieci i innych osób podatnych na zagrożenia (ETPC, Ochrona małoletnich, 2019).

Precedensowy i uniwersalny charakter tej sprawy dostrzegła Helsińska Fundacja Praw Człowieka, która złożyła w postępowaniu przed Trybunałem opinię przyjaciela sądu. Podkreśliła w niej znaczenie opisanego przypadku dla ustalenia relacji pomiędzy ochroną prywatności, honoru i reputacji a korzystaniem z wolności wypowiedzi. Dodała, że „niniejsza sprawa daje Trybunałowi możliwość zdefiniowania pozytywnych obowiązków państwa w tej dziedzinie, a tym samym promowania wspólnych standardów korzystania z Internetu we wszystkich państwach członkowskich”. Zwróciła również uwagę, że

internet jest bardzo szczególnym środkiem komunikacji, a jedną z podstawowych zasad jego użytkowania jest anonimowość. Wysoki poziom anonimowości sprzyja swobodzie wypowiedzi i wyrażaniu różnych poglądów. Z drugiej strony internet jest potężnym narzędziem zniesławiania lub obrażania ludzi lub naruszania ich prawa do prywatności. Ze względu na anonimowość internetu ofiara naruszenia znajduje się w trudnej sytuacji. W przeciwieństwie do tradycyjnych mediów ofiara nie może łatwo zidentyfikować osoby zniesławiającej, ponieważ ta można ukryć się pod pseudonimem lub nawet używać fałszywej tożsamości (K.U. przeciwko Finlandii, ETPC, 2008, §33–34).

Złożenie opinii przez polską organizację zajmującą się ochroną praw człowieka podkreśliło również znaczenie rozstrzygnięcia Trybunału dla polskich realiów.

Z czasem uzasadnienia wyroków ETPC wzbogaciły się o szersze analizy z perspektywy płci skarżących. Wynika to, jak podkreślono już powyżej, również z faktu, że Trybunał chętnie odwołuje się do dorobku innych organów ochrony praw człowieka i instytucji europejskich. Potwierdził to wyrok w sprawie Buturugă przeciwko Rumunii, w którym Trybunał oparł swoje rozważania na raportach sporządzonych przez CEDAW (Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §35) i odwołał się do Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (dalej

jako „Konwencja stambulska”) (Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §37–39). Szczególnie istotne było wskazanie w tym judykacie, że

cyberprzemoc jest obecnie uznawana za jeden z aspektów przemocy wobec kobiet i dziewcząt i może przybierać różne formy, w tym naruszenie prywatności w sieci, włamanie do komputera ofiary oraz przechwytywanie, udostępnianie i manipulowanie danymi i obrazami, w tym danymi prywatnymi (Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §74).

Trybunał zauważył, że zarówno w prawie rumuńskim, jak i międzynarodowym zjawisko przemocy domowej nie jest postrzegane jako ograniczające się wyłącznie do przemocy fizycznej, ale obejmuje między innymi przemoc psychiczną i stalking (Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §74). Na kanwie tej sprawy Trybunał potwierdził, że państwa mają pozytywny obowiązek kryminalizacji, ścigania i powstrzymywania przemocy ułatwianej przez technologie. ETPC podkreślił w szczególności, że „przemoc w internecie, czyli «cyberprzemoc», jest ściśle powiązana z przemocą poza internetem, czyli «w prawdziwym życiu», i należy ją traktować jako kolejny aspekt złożonego zjawiska przemocy domowej” (Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §49). Podstawą do stwierdzenia naruszenia Konwencji była sprawa, w której skarżąca sformułowała zarzuty przemocy domowej i naruszenia poufności korespondencji elektronicznej przez jej byłego męża. Podniosła w nich niedociągnięcia w systemie ochrony ofiar tego rodzaju przemocy, w szczególności nieskuteczność postępowania karnego. Wskazała również, że organy krajowe nie zadbały odpowiednio o jej bezpieczeństwo osobiste oraz odmówiły rozpoznania skargi w zakresie naruszenia przez jej byłego męża poufności korespondencji (Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §43).

Istotnym rozdziałem w rozwoju orzecznictwa strasburskiego dotyczącego cyberprzemocy był wyrok w sprawie Volodina przeciwko Rosji (nr 2), wydany przez Trybunał we wrześniu 2021 r. (Volodina przeciwko Rosji (nr 2), ETPC, 2021). Skarga w tej sprawie dotyczyła niezapewnienia skarżącej przez władze rosyjskie ochrony przed powtarzającymi się aktami cyberprzemocy. Kobieta przyznała, że były partner wykorzystał jej imię i nazwisko, dane osobowe oraz intymne zdjęcia do utworzenia fałszywych profili w mediach społecznościowych, umieścić w jej torebce urządzenie śledzące GPS oraz groził śmiercią za pośrednictwem mediów społecznościowych. Takie zachowania nie spotkały się z odpowiednią reakcją organów krajowych, ponieważ nie przeprowadzono skutecznego dochodzenia w sprawie tych zarzutów. ETPC uznał, że

zasada skuteczności oznacza, że władze krajowe nie mogą w żadnym wypadku dopuścić do tego, aby wyrządzone cierpienia fizyczne lub psychiczne pozostały bezkarne. Ma to zasadnicze znaczenie dla utrzymania zaufania społeczeństwa do praworządności i poparcia dla niej oraz dla zapobiegania wszelkim przejawom tolerancji lub zmywy władz wobec aktów przemocy” (Volodina przeciwko Rosji (nr 2), ETPC, 2021, §67).

Ponadto Trybunał wskazał, że brak odpowiedniego działania i „wynikająca z tego bezkarność wystarczyły, aby podać w wątpliwość zdolność aparatu państwowego do wywarcia wystarczającego efektu odstrasającego w celu ochrony kobiet przed przemocą w sieci” (Volodina przeciwko Rosji (nr 2), ETPC, 2021, §67).

Kolejną okazją do sprecyzowania obowiązków państw-stron Konwencji była sprawa M.Ş.D. przeciwko Rumunii (M.S.D. przeciwko Rumunii, ETPC, 2024). Dotyczyła ona 18-letniej kobiety, która za pośrednictwem mediów społecznościowych poznała 20-letniego partnera. Przez krótki czas pozostawali w związku, utrzymywali też kontakt w sieci. Po rozstaniu skarżąca doświadczyła cyberprzemocy ze strony byłego partnera. Mężczyzna założył fałszywe konta na jednym z portali społecznościowych, aby udostępniać otrzymane podczas trwania relacji intymne zdjęcia, opublikował je również na stronach internetowych wraz z jej danymi osobowymi. W efekcie do skarżącej zaczęły zgłaszać się osoby poszukujących usług seksualnych.

M.Ş.D. złożyła zawiadomienie do organów ścigania, jednak dochodzenie w sprawie nękania, naruszenia jej prywatności i fałszerstwa komputerowego było prowadzone nieefektywnie. Ostatecznie prokurator zakończył postępowanie w sprawie zarzutów molestowania ze względu na przedawnienie. Ponadto prokuratura uznała, że były partner nie naruszył prywatności skarżącej, ponieważ otrzymał intymne zdjęcia za jej zgodą. Sprawę dotyczącą fałszerstwa komputerowego również umorzono, ponieważ prokuratura argumentowała, że jej kontynuowanie zaszkodziłoby ofierze, zmuszając ją do ponownego przeżywania przeszłych wydarzeń, a dalsze ściganie byłoby nadmierne dla drugiej strony. Za wystarczającą karę uznano publiczne przeprosiny i prace społecznej. Pomimo późniejszego wznowienia śledztwa sprawę zakończono z powodu przedawnienia (M.S.D. przeciwko Rumunii, ETPC, 2024, §5–70).

Po rozpoznaniu sprawy Trybunał potwierdził w niej, że zarówno interes publiczny, jak i interes osób doświadczających przemocy, potrzebujących szczególnej ochrony przed przestępstwami naruszającymi ich integralność fizyczną lub psychiczną, wymagają zapewnienia na gruncie krajowym środka umożliwiającego identyfikację sprawcy i postawienie go przed sądem (M.Ş.D. przeciwko Rumunii, ETPC, 2024, §125). Trybunał uznał, że akty przemocy w internecie – w tym udostępnianie intymnych zdjęć bez zgody osoby fotografowanej i z zamiarem poniżenia tej osoby – są

na tyle poważne, że wymagają reakcji organów krajowych. Postępowanie, aby było skuteczne, należy przeprowadzić szybko i dokładnie, a organy muszą podjąć wszelkie uzasadnione kroki w celu zabezpieczenia dowodów dotyczących danego zdarzenia – w tym dowodów kryminalistycznych (Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §43; M.Ş.D. przeciwko Rumunii, ETPC, 2024, §138; Volodina (nr 2) przeciwko Rosji, ETPC, 2021, §62).

Nieprzeprowadzenie z należytą starannością postępowania dotyczącego aktów przemocy w internecie może pociągać za sobą odpowiedzialność organów za niezapewnienie możliwości postawienia sprawców takich czynów przed sądem (M.Ş.D. przeciwko Rumunii, ETPC, 2024, §138; Buturugă przeciwko Rumunii, ETPC, 2020, §43). Na gruncie tej sprawy Trybunał przesądził również, że fakt, iż jednostka mogła wszcząć postępowanie cywilne przeciwko sprawcy, nie może być uznany za odpowiedni substytut wymogu dotyczącego efektywnego dostępu do drogi karnej.

Jak dowodzą powyższe sprawy, stanowisko Trybunału rozwija się na przestrzeni lat, podkreślając i dookreślając obowiązki pozytywne państw-stron Konwencji w zakresie ochrony przed cyberprzemocą. Pomimo to niektórzy przedstawiciele doktryny wciąż podkreślają, że istnieje przestrzeń na doprecyzowanie tych obowiązków w sprawach, w których osobami doświadczającymi cyberprzemocy są kobiety lub dziewczęta. Catherine Van de Heyning (2025) wskazuje, że w ostatnim z przywołanych powyżej orzeczeń Trybunał zachował daleko idącą powściągliwość zarówno w zakresie skonkretyzowania pozytywnych obowiązków państwa dotyczących zwalczania przemocy ze względu na płeć na gruncie art. 8 EKPC, jak i w odniesieniu do analizy dotyczącej płci ofiary. Autorka zauważyła, że chociaż z perspektywy abstrakcyjnej ETPC odwołał się do swojego wcześniejszego orzecznictwa, uznając przemoc w internecie za formę przemocy ze względu na płeć, to przy ocenie braku skutecznego śledztwa nie odniósł się już do stereotypów płciowych, mechanizmów obwiniania ofiary ani do znaczenia płci skarżącej przy ocenie faktów sprawy. Podkreśla, że argumentacja Trybunału ograniczyła się w tym zakresie do przywołania ustaleń sądu krajowego dotyczących stronniczości oskarżenia oraz pogardliwego stosunku wobec skarżącej, bez wyjaśnienia, że uchybienia te mogły wynikać z jej płci.

Przedstawiona uwaga nie pozbawia jednak znaczenia dotychczasowych postępowań przed Trybunałem w egzekwowaniu obowiązków państw w ochronie kobiet i dziewcząt doświadczających cyberprzemocy. Wręcz przeciwnie – obecne orzecznictwo i prowadzona na jego bazie dyskusja wraz z rozwijającymi się innymi instrumentami europejskimi i międzynarodowymi umacniają tę drogę ochrony i można spodziewać się dalszego rozwoju orzecznictwa w tym zakresie.

Drogę do stopniowego wypełnienia identyfikowanych braków stanowi między innymi Zalecenie ogólne nr 1 dotyczące cyfrowego wymiaru przemocy wobec kobiet, przyjęte 20 października 2021 r., które wskazuje na obowiązki wynikające z Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z dnia 11 maja 2011 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 961) w odniesieniu do przeciwdziałania przemocy motywowanej płcią w ich wymiarze cyfrowym. Grupa ekspertów ds. przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (dalej jako: „GREVIO”) wskazuje w nim, że chociaż internetowa przemoc i nadużycia w relacjach interpersonalnych dotyczą przedstawicieli różnych płci, to kobiety i dziewczęta znacznie częściej doświadczają powtarzających się i poważnych form przemocy fizycznej, psychicznej lub emocjonalnej oraz ponoszą ich poważne konsekwencje. Jednocześnie cyberprzemoc, będąca przedmiotem tego opracowania, stanowi w ocenie GREVIO „continuum przemocy, której kobiety i dziewczęta doświadczają z przyczyn związanych z ich płcią, (...) jakiej kobiety i dziewczęta doświadczają również poza środowiskiem online” (2021, §1). Z tego względu użycie nowych technologii „może stanowić przedłużenie przemocy fizycznej i seksualnej, stalkingu oraz nękania albo je poprzedzać” lub służyć zintensyfikowaniu skutków przemocy (§25).

Rekomendacja ta doprecyzowuje konieczne kierunki działań, stanowiąc istotny punkt odniesienia dla dalszego rozwoju krajowych regulacji i praktyki stosowania prawa. Dla zwiększenia bezpieczeństwa dziewcząt ważne są rekomendacje dotyczące działań prewencyjnych, tj. zwalczania postaw seksistowskich będących źródłem przemocy i włączania kompetencji cyfrowych oraz bezpieczeństwa online do podstaw programowych i programów nauczania na wszystkich etapach edukacji. Kluczowe jednak wydają się rekomendacje kierowane pod adresem sektora technologii informacyjno-komunikacyjne oraz pośredników internetowych „do podejmowania aktywnych działań na rzecz unikania uprzedzeń ze względu na płeć w projektowaniu inteligentnych produktów, aplikacji mobilnych i gier wideo, a także w rozwoju sztucznej inteligencji” oraz „tworzenia wewnętrznych mechanizmów monitorujących”, które uwzględniają perspektywę osób pokrzywdzonych (GREVIO, 2021, §51 lit. i).

System Unii Europejskiej

Na poziomie Unii Europejskiej podstawą prawną działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci w sferze cyfrowej są normy jej prawa pierwotnego, w szczególności traktatowy obowiązek poszanowania praw człowieka i wspierania ochrony praw dziecka (art. 2 zd. pierwsze oraz art. 3 ust. 3 zd. czwarte Traktat o Unii Europejskiej,

Dz.U. z 2004 r., nr 90, poz. 864/30 z późn. zm.), zapewnienia dziecku koniecznej dla jego dobra ochrony i opieki oraz kierowania się we wszystkich działaniach władz publicznych i instytucji prywatnych najlepszym interesem dziecka (art. 24 ust. 1 i 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej; t.j. Dz.U. UE. C. z 2016 r., nr 202, s. 389). Realizując te zobowiązania, w ostatnich latach instytucje Unii Europejskiej podjęły prace na rzecz zwiększenia gwarancji bezpieczeństwa w środowisku cyfrowym za sprawą dyrektyw harmonizujących prawo karne i standardy ochrony ofiar w państwach członkowskich, a także prawodawstwa unijnego w obszarze prawa usług cyfrowych i ochrony danych osobowych.

Obecnie głównym aktem unijnym, przyjętym w celu zwalczania przemocy komercyjnej wobec dzieci, jest dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z dnia 17 grudnia 2011, s. 1., dalej jako „Dyrektywa 2011/92/UE”). Jest to instrument harmonizujący krajowe regulacje prawne, który ustanawia minimalne normy dotyczące określania przestępstw i kar dotyczących niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci, pornografii dziecięcej oraz nagabywania dzieci dla celów seksualnych. Dyrektywa 2011/92/UE nakłada ponadto na państwa obowiązek zapewnienia skutecznych mechanizmów ścigania i karania sprawców, w tym ustanowienia odpowiedniej jurysdykcji oraz stosowania sankcji proporcjonalnych do wagi czynów. Istotnym elementem regulacji są również środki prewencyjne, obejmujące działania edukacyjne, szkoleniowe i programy interwencyjne, a także rozwiązania wzmacniające ochronę ofiar w toku postępowania karnego, w szczególności w zakresie poszanowania prywatności dziecka i minimalizacji wtórnej wiktymizacji. Obecnie trwa proces nowelizacji Dyrektywy 2011/92/UE, podyktowany potrzebą dostosowania jej przepisów do nowej rzeczywistości społecznej – tj. przestępczości popełnianych wobec dzieci w internecie, np. *livestreamingu* z udziałem dzieci, materiałów generowanych przez sztuczną inteligencję i tzw. *deepfake’ów* (2024/0035(COD)). W literaturze wskazuje się, że pewne rozczarowanie może budzić tempo prac nad rewizją, które rozpoczęto konsultacjami w 2021 r. i nadal ich nie ukończono (Katana, 2025), choć ostatnio zapowiedziano wznowienie negocjacji, która ma stanowić priorytet prezydencji cypryjskiej (Euractiv, 2026).

Wśród kluczowych zmian ostatnich lat wymienić należy także przyjęcie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (Akt o usługach cyfrowych) (Dz. Urz. UE L 277 z dnia

27 października 2022, s. 1., dalej jako „Akt o usługach cyfrowych” lub „DSA”). Wymaga ono od dostawców platform internetowych, z których mogą korzystać dzieci, stworzenia dodatkowych mechanizmów gwarantujących „wysoki poziom prywatności, bezpieczeństwa i ochrony małoletnich w ramach świadczonych przez siebie usług” (art. 28 ust. 1).

W kontekście cyberprzemocy wobec małoletnich DSA tworzy spoczywający na dostawcach bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych obowiązek przeprowadzenia oceny ryzyka związanego z oferowanymi usługami (art. 34 ust. 1). Z perspektywy tego opracowania ważne jest, że do tej grupy zaliczono m.in.: ryzyko rozpowszechniania szeroko rozumianych nielegalnych treści, wystąpienia faktycznych lub przewidywalnych negatywnych skutków dla wykonywania praw podstawowych, takich jak prawo do godności ludzkiej, niedyskryminacji i praw dziecka lub odnoszących się do przemocy ze względu na płeć, ochrony zdrowia publicznego i małoletnich, oraz poważnych negatywnych skutków dla fizycznego i psychicznego dobrostanu osób (art. 34 ust.1 lit. a, b i d). Z oceną skorelowany jest również obowiązek wprowadzenia rozsądnych, proporcjonalnych i skutecznych środków zmniejszających stwierdzone ryzyko, które może objąć m.in. zmiany w funkcjonowaniu usług, warunków korzystania z usług i ich egzekwowania, dostosowanie procesów moderowania treści, w tym szybkości i jakości rozpatrywania zgłoszeń związanych z określonymi rodzajami nielegalnych treści, oraz – w stosownych przypadkach – szybkiego usuwania zgłaszanych treści lub uniemożliwiania dostępu do nich, a także podejmowanie ukierunkowanych działań w celu ochrony praw dziecka (art. 35 ust. 1).

Jednak, choć proponowane przez Akt o usługach cyfrowych rozwiązania określone w art. 34, 35 i 37 wydają się pożądaną zmianą dla osiągnięcia większej przejrzystości działania bardzo dużych platform i wyszukiwarek internetowych, skuteczność tych mechanizmów zależeć będzie z jednej strony od woli dostawców, a z drugiej – od spójnej i efektywnej implementacji tych obowiązków przez państwa członkowskie UE (Stringhi, 2024). Na kluczową rolę platform internetowych w ochronie praw dziewcząt i kobiet wskazują także analizy Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn, zalecające m.in. włączenie perspektywy płci do procesu tworzenia polityk oraz procedur moderacji, gromadzenia danych zdezagregowanych na płeć i tworzenia procedur niezwłocznej reakcji w odpowiedzi na zgłoszenia szkodliwych treści (EIGE, 2024, s. 16).

Kolejnym ważnym osiągnięciem ostatnich lat było przystąpienie przez Unię Europejską do Konwencji stambulskiej w 2023 r., dające asumpt do przyjęcia pierwszego unijnego instrumentu o przemocy wobec kobiet i dziewcząt, tj. Dyrektywy

Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz. Urz. UE L, 2024/1385 z dnia 24 maja 2024, dalej jako „Dyrektywa 2024/1385”), która szczególną uwagę poświęca przemocy w środowisku cyfrowym. Wskazuje na to już jej preambuła, której zapisy wskazują z jednej strony na brak

zharmonizowanych definicji przestępstw i kar w odniesieniu do niektórych form cyberprzemocy, w przypadku gdy przemoc jest nierozzerwalnie związana z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych (zwanymi dalej „ICT”), a technologie te są wykorzystywane do znacznego nasilenia szkodliwych skutków przestępstwa, przez co zmieniają jego charakterystykę,

a także na konsekwencje związane z korzystaniem przez sprawców nowych technologii np. okoliczność, że

korzystanie z ICT wiąże się z ryzykiem łatwego, szybkiego i powszechnego nasilenia niektórych form cyberprzemocy, któremu towarzyszy wyraźne ryzyko wyrządzenia ofierze głębokiej i długotrwałej szkody lub zwiększenia takiej szkody (motyw 17 i 18 Dyrektywy 2024/1385).

W ramach głównych środków zaradczych Dyrektywa 2024/1385 wymaga od państw członkowskich przyjęcia spełniających jej normy minimalne przepisów, mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. W odniesieniu do cyberprzemocy znaczenie mają przede wszystkim przepisy art. 5–9, które ujmują w ramy prawne cztery formy cyberprzemocy. Zgodnie z art. 5 wymagane jest, aby państwa członkowskie objęły kryminalizacją zjawiska niekonsensualnego udostępniania materiałów intymnych lub tworzenie kompromitujących *deepfake’ów*. Penalizacji podlegać powinno także *sextortion*, tj. grożenie zachowaniami mającymi na celu „zmuszenie osoby do wykonania określonej czynności, przyzwolenia na nią lub powstrzymania się od niej”.

Kolejne przepisy Dyrektywy 2024/1385 postulują objęcie kryminalizacją cyberstalkingu (art. 6), cybernękania w czterech typach zachowań sprawczych, tj. kierowania wobec osoby powtarzających się „lub ciągłych gróźb, zniewag, przesyłania jej niepożądanych materiałów przedstawiających genitalia lub udostępniania jej danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody” (art. 7). Listę tę zamykają kwestia seksualistowskiej mowy nienawiści i przemocy motywowanych płcią, tj.

umyślnego nawoływanie do przemocy lub nienawiści skierowanej przeciwko grupie osób, którą definiuje się według płci, lub przeciwko członkowi takiej grupy przez

publiczne rozpowszechnianie za pomocą ICT treści zawierających takie nawoływanie podlegało karze jako przestępstwo,

oraz artykuł 9, który precyzuje kwestie odpowiedzialności karnej za wybrane formy zjawiskowe (tj. podżeganie do czynu z art. 3–6 i art. 7 akapit pierwszy lit. b oraz pomocnictwo do czynów z art. 3 akapit pierwszy lit. a i art. 4–8,) i stadialne (usiłowanie popełnienia czynów z art. 3 i 4 Dyrektywy 2024/1385).

Poza powyższymi regulacjami o charakterze karnym ważne zobowiązania nałożone na państwa członkowskie Unii Europejskiej wynikają z art. 14 ust. 1 Dyrektywy 2024/1385, który przewiduje znaczne odformalizowanie procedury zgłaszania cyberprzestępstw, a także dysponowanie systemem pozwalającym na gromadzenie statystyk dotyczących przemocy wobec kobiet lub przemocy domowej, zdezagregowanych według kluczowych zmiennych, takich jak płeć, wiek i relacja między ofiarą a sprawcą (art. 44 ust. 1–2).

Standardy ochrony przed cyberprzemocą w Polsce

Opisany powyżej dynamiczny rozwój międzynarodowych i unijnych standardów ochrony przed przemocą w internecie w ostatnich latach przełożył się także na zauważalny wzrost zainteresowania tą problematyką przedstawicieli władz publicznych na forum krajowym. Taki kierunek działań jest w pełni uzasadniony w świetle alarmujących wniosków z badań. Raport *Nastolatki 3.0* (Lange i in., 2023) wskazuje, że środowisko cyfrowe jest sferą głównej aktywności młodzieży – korzysta ona z internetu średnio 5 godzin 36 minut w dni powszednie (rok wcześniej o prawie o godzinę krócej, tj. 4 godziny 50 minut), a w dni wolne od zajęć szkolnych ten czas wydłuża się do średnio 6 godzin i 16 minut. Wysoce niepokojący jest również średni odsetek nastolatków, stykających się w sieci z zachowaniami o znamionach cyberprzemocy, które można zaklasyfikować jako hejting. Z odpowiedzi młodych ludzi wynika, że blisko połowa z nich była świadkiem atakowania i wyzywania ich znajomych (44,6%). Powszechne wydają się także przypadki ośmieszania i poniżania kogoś w sieci, które obserwował co trzeci nastolatek (odpowiednio 33,2% i 29,6%), oraz braku reakcji i dzielenia się z innymi informacją o doświadczaniu przemocy (38,5%) (s. 7). Dane te potwierdza również raport *Agresja i przemoc seksualna w internecie* (Ładna i in., 2025). Zgodnie z nim 45,5% uczestników badania było poszkodowanych w wyniku zdarzenia, które można by zakwalifikować jako przemoc o charakterze seksualnym w cyberprzestrzeni, a blisko 30% doświadczyło dwóch lub więcej rodzajów cyberagresji na tle seksualnym (s. 27–28).

Z danych przedstawionych w raporcie *Internet dzieci. Raport z monitoringu obecności dzieci i młodzieży w Internecie (2025)*, opracowanym przez Instytut Cyfrowego Obywatelstwa oraz Państwową Komisję do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, wynika z kolei, że rozkład płci internautów w wieku 15–18 jest taki sam jak w całej populacji 7–75 lat i kobiety stanowią w nim 51%, mężczyźni zaś – 49%. Znaczna przewaga płci żeńskiej występuje natomiast w grupie najmłodszych użytkowników sieci: 53% (1,45 mln) z nich stanowią dziewczynki, a 47% (1,28 mln) – chłopcy. Z dostępnych analiz wynika, że płeć nie różnicuje wyboru urządzenia czy czasu poświęconego na aktywność w internecie. Zarówno chłopcy, jak i dziewczynki najchętniej sięgają po urządzenia mobilne i z nich korzystają najdłużej (s. 31).

Powyższe dane dotyczące skali cyberprzemocy w Polsce rodzą zatem pytanie o dostępność efektywnych środków ochrony prawnej dla pokrzywdzonych, wymaganych przez wskazane powyżej wiążące Polskę akty prawne. Niezbędne jest zatem prześledzenie, w jaki sposób na gruncie krajowym są one realizowane tak na poziomie ustawodawczym, jak i instytucjonalnym.

Analizując poziom legislacyjny, w pierwszej kolejności należy wskazać, że krajowe regulacje nie posługują się wprost pojęciem „cyberprzemoc”³, a mieszczące się w jej ramach zachowania spotykają się z różną reakcją ustawodawcy. Obecnie pokrzywdzonym przysługują środki na gruncie prawa karnego oraz prawa cywilnego. Szczególną uwagę należy przypisać przepisom karnym, do których zaliczyć możemy: art. 190 Kodeksu karnego (dalej: k.k.), penalizujący groźby karalne, art. 190a §1 i §2 k.k., odnoszące się do uporczywego nękania (stalkingu) i kradzieży tożsamości, art. 191a §1 k.k., przewidujący odpowiedzialność karną za utrwalanie lub publikowanie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez zgody, art. 212 k.k., dotyczący zniewagi, a także art. 216 k.k., odnoszący się do zniewagi. Warto w tym kontekście wspomnieć również o odpowiedzialności wykroczeniowej na podstawie art. 107 Kodeksu wykroczeń (dalej: k.w.), która dotyczy złośliwego niepokojenia drugiej osoby. Ze względu na zakres niniejszego opracowania i chęć zwrócenia szczególnej uwagi na cyberprzemoc wobec kobiet i dziewcząt należy podkreślić, że wskazane powyżej przepisy są neutralne płciowo i nie odnoszą się do płci ani ofiary, ani sprawcy.

3 Warto jednak wskazać, że odwołanie do „cyberprzestrzeni” jest znane polskiemu ustawodawstwu, chociażby w Ustawie z dnia 25 czerwca 2025 r. o krajowym systemie certyfikacji cyberbezpieczeństwa (Dz.U. z 2025 r., poz. 1017), Ustawie z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa (Dz.U. z 2021 r., poz. 2333) i Ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Dz.U. z 2018 r., poz. 1560).

Aktualny kształt regulacji stanowi wynik coraz większego dostrzegania czynów popełnianych w cyberprzestrzeni przez polskiego ustawodawcę, co z jednej strony jest konsekwencją wcześniej opisanych zmian na poziomie europejskim i międzynarodowym, a z drugiej – rosnącej skali tego zjawiska w kraju oraz udokumentowanych badań (Siemaszko, 2010; Mozgawa, Budyń-Kulik, 2012). Przełomowe w kontekście rozwoju regulacji w omawianym zakresie były lata 2009–2011, w których dodano do Kodeksu karnego kluczowe dla odpowiedzialności za cyberprzemoc art. 190a i art. 191a k.k., jako czyny godzące w wolność człowieka. Ta perspektywa czasowa pozwala stwierdzić, że choć regulacje te już od blisko 15 lat obowiązują w Polsce, to wciąż podnoszone są głosy o ich niewystarczającej efektywności (Helsińska Fundacja Praw Człowieka, 2017; Groszkowska, 2022).

Dynamika zjawiska cyberprzemocy, a także podnoszona publicznie nieefektywność obecnych rozwiązań powodują, że w dyskursie publicznym zwraca się uwagę na nowe, upowszechniające się zjawiska, które powinny zostać poddane analizie ustawodawcy pod kątem ich penalizacji. Przykładem takiej inicjatywy jest wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich (RPO) z dnia 11 września 2025 r. do Ministra Sprawiedliwości, dotyczące zjawiska określanego jako nękanie zbiorowe (*gang stalking, group stalking*), ze szczególnym uwzględnieniem jego przejawów w środowisku cyfrowym oraz mediach społecznościowych (RPO, 2025). Rzecznik wskazał, że osoby publikujące obraźliwe wpisy i przesyłające agresywne wiadomości za pośrednictwem portali społecznościowych czy poczty elektronicznej najczęściej nie działają wspólnie, w ramach formalnego porozumienia. Mają jednak zazwyczaj świadomość udziału w masowym ataku internetowym, którego efektem jest wywołania u osoby atakowanej poczucia zagrożenia i upokorzenia. Ze względu na charakter i skalę działania te stanowią poważną ingerencję w jej sferę prywatną. Rzecznik w swoim wystąpieniu zaproponował nowelizację art. 190a poprzez dodanie §1a o treści:

Tej samej karze podlega, kto bierze czynny udział w uporczywym nękanu innej osoby lub osoby dla niej najbliższej wiedząc, że jego uczestnicy wspólnymi siłami wzbudzają u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie naruszają jej prywatność.

Przedmiot inicjatywy RPO pozytywnie oceniła Rzeczniczka Praw Dziecka (RPD), która wskazała, że potrzeba zmian w tym zakresie wynika również z doświadczeń jej biura. Podkreśliła, że

w praktyce postępowań przygotowawczych prowadzonych pod kątem przestępstwa uporczywego nękania indywidualne ujęcie takich czynów – bez szerszego kontekstu

ich masowości – często prowadzi do przedwczesnej i niezasadnej decyzji o umorzenia na podstawie art. 17 par. 1 pkt. 2 k.p.k. wobec stwierdzenia braku znamion czynu zabronionego (RPD, 2025).

W odpowiedzi na propozycję RPO Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego (KKPK) działająca przy Ministrze Sprawiedliwości wskazała, że w pełni zgadza się z oceną sformułowaną przez RPO co do szkodliwości zbiorowego nękania w sieci, zwłaszcza gdy pokrzywdzonymi są małoletni. Komisja zadeklarowała zajęcie się zasygnalizowanym zagadnieniem i przygotowanie odpowiednich przepisów po przeprowadzeniu własnych analiz (KKPK, 2026).

Rozważając zachodzące w ostatnich latach zmiany i zgłaszane postulaty, wynikające zarówno z rozwoju zobowiązań międzynarodowych, jak i wzrostu świadomości prawodawców, należy również zauważyć nowelizację ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (dalej: u.o.p.d.), uchwaloną w marcu 2023 r.⁴ Doprowadziła ona do sprecyzowania, że pojęcie „przemoc domowa” należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, a także „istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Zmiana ta spotkała się z pozytywną oceną doktryny (Spurek, 2023), ale dostrzeżono też związane z nią możliwe praktyczne trudności (Piskozub, 2023). Jako uzasadnienie potrzeby nowelizacji ustawy wskazano upowszechnienie się zjawiska cyberprzemocy. Podkreślono, że

jest to nowe zjawisko, które nasila się w wyniku bardziej intensywnego korzystania z internetu i narzędzi informatycznych. Często jest rozszerzeniem przemocy, której osoby doznają poza internetem. Wskazówkę interpretacyjną dotyczącą intensywności naruszeń dóbr osobistych, które uznać można za przemoc psychiczną, stanowi element definicji, wymagający, aby u osoby doznającej przemocy powstały poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub – alternatywnie – aby stopień naruszenia prywatności był istotny (większy niż znikomy)⁵.

4 Art. 1 pkt. 3, Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 535).

5 Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, druk nr 2799, dostępne pod adresem: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2799>

Konsekwencją tej zmiany jest przyjęcie na gruncie ustawowym dodatkowej ochrony, którą precyzuje art. 11aa ust. 2 u.o.p.d., wskazując, że:

Osoba doznająca przemocy domowej może żądać wydania zakazu kontaktowania się z nią także, gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność⁶.

Należy jednak zaznaczyć, że rozwiązania te ograniczone są podmiotowo tylko do osób doświadczających przemocy domowej (art. 2 ust. 1 pkt 2 u.o.p.d.). Pozostałe ofiary cyberprzemocy nie mogą skorzystać z tego rozwiązania.

Wraz z obowiązkiem implementacji przez Polskę Aktu o usługach cyfrowych pojawiła się szansa na wprowadzenie dodatkowych instrumentów ochrony przed przemocą w sieci, w szczególności dzieci, oraz włączenie do tego systemu nowych instytucji i procedur. Jak już wskazano powyżej, celem tych zmian na poziomie europejskim – a w konsekwencji: krajowym – jest skuteczniejsze moderowanie treści oraz efektywniejsze reagowanie na zgłoszenia dotyczące materiałów nielegalnych i szkodliwych. Poparcie dla ustawy wyraziła Rzeczniczka Praw Dziecka, wskazując, że DSA

stanowi istotny krok w kierunku uporządkowania przestrzeni cyfrowej oraz zwiększenia odpowiedzialności dostawców platform internetowych. Z perspektywy interesu publicznego na szczególną uwagę zasługuje fakt, że DSA wzmacnia mechanizmy ochrony użytkowników najbardziej narażonych na negatywne zjawiska w sieci, w tym szczególnie osób małoletnich (RPD, 2026).

Również środowisko organizacji pozarządowych poparło kierunek ustawy i dostrzegło jego szczególne znaczenie dla tworzenia bezpieczniejszej przestrzeni internetowej dla dzieci (Panoptykon, 2025). W ustawie przewidziano między innymi uprawnienie do uniemożliwienia dostępu do nielegalnych treści w przypadku, gdy ich rozpowszechnianie może wypełniać znamiona przestępstw określonych w: art. 190a §2 k.k., art. 191a §1 k.k., art. 200 §3 k.k., art. 200 §5 k.k., art. 200a k.k. (Panoptykon, 2025; art. 11a ust. 1 Ustawy z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw).

Ustawa z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw (nr druku sejmowego 1757) została jednak zawetowana przez Prezydenta (Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, 2026).

6 Art. 11aa ust. 2, Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2023 r., poz. 535.

Głównym argumentem przeciwko ustawie, zarówno podnoszonym w przestrzeni publicznej, jak i wskazanym przez prezydenta we wniosku o ponowne rozpoznanie tej ustawy, był rzekomy wpływ nowych regulacji na wolność słowa w internecie i brak spełnienia, w ocenie prezydenta, konstytucyjnych warunków jej ograniczenia.

W ostatnim czasie niepowodzeniem zakończyła się również kolejna inicjatywa zmiany przepisów Kodeksu karnego, które zapewniłyby ochronę prawną dziewczętom i kobietom przed seksistowską mową nienawiści i przemocą motywowaną płcią, tak jak wymaga tego Dyrektywa 2024/1385. Rządowy projekt ustawy (nr druku sejmowego 876), który przewidywał m.in. dodanie przestępstwa do znamion przestępstwa określonego w art. 119 §1, art. 256 §1 oraz art. 257 k.k., został przyjęty przez Sejm 6 marca 2025 r., a przez Senat bez poprawek – 26 marca 2025 r. Prezydent RP skierował jednak ustawę do Trybunału Konstytucyjnego w celu zbadania jej zgodności z Konstytucją. W wyroku z dnia 30 września 2025 r. (sygn. akt Kp 3/25) obecny Trybunał Konstytucyjny uznał, że ustawa jest niezgodna z Konstytucją jako sformułowana zbyt szeroko i nieprecyzyjnie. Luki w ochronie prawnej przed seksistowską mową nienawiści nie zapełniają środki przewidziane na drodze postępowania cywilnego, tj. w przedmiocie naruszenia dóbr osobistych, takich jak godność, dobre imię czy wizerunek (art. 23 i 24 w zw. z art. 448 k.c.). W jego ramach można dochodzić przeprosin, odszkodowania lub zadośćuczynienia. Wpływ na dostępność i efektywność tej drogi w praktyce mają jednak trudności w identyfikacji sprawców, którzy korzystają z anonimowości w internecie. Z tego względu prowadzone są ożywione dyskusje o możliwości wprowadzenia instytucji tzw. ślepego pozwu⁷, które nie doprowadziły jednak do zmian prawnych. Podczas prowadzonych prac legislacyjnych nad projektem poselskim podnoszono brak uwzględnienia w jego ramach perspektywy cyberprzemocy ze względu na płć (Amnesty International, 2024).

Ze względu na zakres niniejszego opracowania konieczne jest także na koniec rozważań wskazanie ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (dalej: k.r.o.; Dz.U. z 2023 r., poz. 1606), nazywanej także „ustawą Kamilka”, która stanowi jeden z najistotniejszych aktów prawnych przyjętych w ostatnich latach w obszarze ochrony praw dziecka w Polsce. W pewnym zakresie wypełniła ona również luki wskazywane przez wyżej wymienione organy monitorujące. Jej szczególne znaczenie wynika przede

7 W 2024 r. odrzuceniem projektu w pierwszym czytaniu zakończyła się jedna z inicjatyw legislacyjnych w tym zakresie; <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/23BCB-9304DF9F279C1258BE1005492C0/%24File/864.pdf>; <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/10EF92921409C77CC1258BF9004ABB3A/%24File/864-006.pdf>

wszystkim z wprowadzenia nowych obowiązków po stronie instytucji oraz podmiotów prowadzących działalność z udziałem małoletnich lub na ich rzecz. Regulacje te mogą przyczynić się do wzmocnienia systemu ochrony dzieci także przed zjawiskiem cyberprzemocy, zwłaszcza poprzez ustanowienie obowiązku wdrożenia tzw. standardów ochrony małoletnich (dalej jako „SOM”), obejmujących procedury zapobiegania krzywdzeniu dzieci, reagowania na zagrożenia oraz zapewnienia im bezpieczeństwa również w środowisku cyfrowym. W standardach wprowadzanych w placówce należy określić między innymi: wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone, zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet, procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie (art. 22 b). Analiza treści tej regulacji pokazuje jednak, że to dopiero odpowiednia praktyka tworzenia i funkcjonowania SOM przyczyni się do wzmocnienia ochrony dzieci w cyberprzestrzeni. Pozytywny wpływ tych obowiązków na tworzenie bezpieczniejszej przestrzeni w internecie dostrzeżono w Raplocie Fundacji Dajemy Dzieciom Się, opublikowanym w 2025 r. (Wójcik, Szotańska, Kopycka, 2025, s. 88). Niewątpliwie bardziej pogłębiona ocena skutków tej regulacji, prowadzona zarówno przez organy krajowe, organizacje pozarządowe, jak i ciała monitorujące, będzie możliwa po dłuższym okresie obowiązywania wskazanego aktu.

Podsumowanie

Artykuł 9 Konstytucji RP stanowi, że Rzeczpospolita Polska przestrzega dotyczące jej prawa międzynarodowego. Stąd też omówione powyżej instrumenty międzynarodowe i europejskie postrzegać należy jako rozbudowaną sieć zobowiązań normatywnych, które wiążą Polskę jako stronę umowy międzynarodowej lub państwo członkowskie organizacji i wspólnot ponadnarodowych, takich jak Rada Europy lub Unia Europejska. Wypracowane przez organy międzynarodowe standardy mają zatem olbrzymie znaczenie dla poprawy ochrony prawnej dzieci przed cyberprzemocą. Z jednej strony działają normotwórczo i wskazują władzom publicznym kierunek koniecznych zmian prawnych i prowadzonej polityki. Z drugiej zaś – w toku współpracy z organami monitorującymi i kontrolującymi ich wdrożenie deklaratywne zobowiązania zestawia się z praktyką stosowania prawa i funkcjonowaniem krajowych mechanizmów ochronnych, przez co treść normatywna ulega dalszej konkretyzacji, także w odniesieniu do nowych i dynamicznie rozwijających się zjawisk społecznych.

Omówione powyżej zobowiązania międzynarodowe doprowadziły w ostatnich latach do licznych zmian w krajowym porządku prawnym. Jak wskazuje się w literaturze, obejmowały one zarówno wprowadzenie nowych czynów zabronionych dotyczących wolności seksualnej małoletnich lub doprecyzowanie ich znamion (zob. np. art. 199 §3 k.k., art. 202 k.k., art. 202 §4c), jak i zmiany dotyczące przedawnienia karalności przestępstwa stypizowanego przez art. 189a §1 k.k. oraz innych czynów określonych w rozdziale XXV, wskazując, że ich przedawnienie karalności, gdy pokrzywdzonym jest małoletni, nie może nastąpić przed ukończeniem przez niego 30. roku życia (Pasek-Gilarska, 2015, s. 12–16). Nowelizacje nie ominęły także przepisów procedury karnej, które doprowadziły do przełomowych zmian w obszarze przesłuchania małoletniego pokrzywdzonego lub świadka, tak by maksymalnie zminimalizować ryzyko powtórnej wiktyimizacji (Horna, 2014, s. 11–12).

W świetle powołanego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – a zwłaszcza wyroków zapadłych na kanwie skarg wniesionych przez kobiety, które doznały krzywdy ze strony byłych partnerów – pozytywnie należy ocenić również wprowadzenie aspektu cyberprzemocy do przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Pozwala to ostrożnie przypuszczać, że ustawodawca zaakceptował tezę, iż nowe technologie mogą ułatwiać stosowanie przemocy motywowanej płcią i nasilać jej dolegliwość. Powyższa analiza wskazuje, że instrumenty prawa międzynarodowego wywarły pozytywny wpływ na polskie regulacje, co dostrzegły organy monitorujące wykonanie Konwencji stambulskiej i Konwencji CEDAW. Jako przykład mogą posłużyć pozytywne uwagi GREVIO, dotyczące m.in. wprowadzenia art. 190a k.k. i faktu, że nie jest on ograniczony do świata rzeczywistego, ale obejmuje również niektóre poważne przejawy takich zachowań w świecie online (2021, par. 201).

Chociaż polskie przepisy prawne przewidują pewne mechanizmy ochrony, w tym odpowiedzialność karną za niektóre formy cyberprzemocy, wciąż w niewystarczającym stopniu uwzględniają specyfikę przemocy wobec dziewcząt i kobiet. Należy więc wskazać na potrzebę opracowania skutecznej, kompleksowej i skoordynowanej polityki przeciwdziałania cyberprzemocy wobec dziewcząt i kobiet, która obejmowałaby wszystkie formy przemocy ujęte w Konwencji stambulskiej. Polityka ta powinna uwzględniać wieloaspektowy charakter cyberprzemocy, w tym okoliczności dotyczące strony przedmiotowej czynu, takie jak wiek sprawcy (np. w zakresie przemocy rówieśniczej), relacji pomiędzy sprawcą a ofiarą (osoby jej znane, ale i obce) czy sposób postępowania (np. natężenie i intensywność zachowań). Takie działania byłyby zgodne z postulatami GREVIO (2021, §36), które zaleciło zintensyfikowanie przez władze krajowe działań

w celu określenia najlepszych praktyk w zakresie wdrażania przepisów prawa karnego dotyczących nękania poprzez wzmacnianie zdolności organów ścigania i sądów uwzględniania uwarunkowania zjawiska nękania płcią społeczno-kulturową i powagi przejawów nękania kobiet, w tym w jego cyfrowej formie, oraz stosowanie środków operacyjno-zapobiegawczych, takich jak procedury oceny ryzyka i nakazy ochronne, w celu zapobiegania recydywie (pkt 201).

Zapewnienie efektywnej ochrony przed seksistowską mową nienawiści wymaga również ponownego podjęcia problematyki zmian w Kodeksie karnym i opracowania regulacji, które nie będą budzić wątpliwości natury konstytucyjnej. Istotne jest również, aby w toku debaty nad ostatecznym kształtem regulacji uwzględnić szczególnie narażenie kobiet i dziewcząt na cyberprzemoc w Polsce, która jest osobistym doświadczeniem co trzeciej respondentki, podobnie jak bycie świadkiem wyzwisk, obelg i poniżania, obrażania (37%) (European Fem Institute, 2024, s. 23, 44). Powszechne są także praktyki polegające na tworzeniu memów, grafik, fotomontażu o wulgarnym wydźwięku z wizerunkiem kobiet, tworzonych i upublicznionych bez ich zgody i wiedzy (26%), budowanie fałszywych profili w social mediach, mających na celu ośmieszenie ofiar (23%), albo udostępnianie prywatnych informacji dotyczących konkretnych kobiet (26%) (European Fem Institute, 2024, s. 44). Należy też uwzględnić, że powszechność cyberprzemocy dotyczy szczególnie młodych dziewcząt – kobiety w wieku 18–24 lat doświadczają jej w 17,8% przypadków, a więc niemal dwukrotnie częściej niż populacja ogólna (9,5%). Jednocześnie aż 38,2% młodych dziewczyn zetknęło się z cyberprzemocą w swoim otoczeniu jako świadkowie (Amnesty International Polska, 2023).

W tym kontekście należy wskazać, że kwestia skutecznego przeciwdziałania cyberprzemocy wobec dziewcząt i kobiet będzie także przedmiotem oceny Komitetu CEDAW w obecnym cyklu monitorującym Polskę. Świadczy o tym treść pytań przekazanych Rządowi RP przed wizytą w Polsce, m.in. o

przyjęcie kompleksowej strategii zapobiegania i eliminowania wszelkich form przemocy wobec kobiet, w tym przemocy ekonomicznej oraz przemocy ze względu na płeć ułatwionej przez technologie, wraz z mechanizmami koordynacji i monitorowania (...)

oraz o

środki podjęte w celu harmonizacji ustawodawstwa z Dyrektywą (UE) 2024/1385 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, w tym przepisy szczególne dotyczące

przemocy ze względu na płeć ułatwionej przez technologie oraz nękania w sieci (Committee on the Elimination of Discrimination against Women, 2025 §10 lit. a i b).

Ostatnią rekomendacją jest podniesienie standardów metodologicznych gromadzenia danych statystycznych (w tym administracyjnych i populacyjnych), dotyczących wszystkich form przemocy motywowanej płcią, które stoją na drodze do skutecznego przeciwdziałania cyberprzemocy w Polsce, a ograniczony dostęp do rzetelnych, systematycznie gromadzonych danych statystycznych zdezagregowanych na płeć, wiek i relację między osobą pokrzywdzoną a sprawca utrudnia planowanie polityk publicznych. W konsekwencji ciężar diagnozy skali i charakteru zjawiska cyberprzemocy w dużej mierze spoczywa na organizacjach pozarządowych, co – mimo ich wysokiej wartości poznawczej – nie może zastępować kompleksowego monitoringu realizowanego przez instytucje publiczne, które dysponują środkami z budżetu państwa. Sytuację dziewcząt i kobiet pokrzywdzonych cyberprzemocą dodatkowo komplikuje brak karnoprawnej ochrony przed mową nienawiści oraz przemocą motywowaną płcią, których status prawny po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego pozostaje niepewny, co pogłębia luki w systemie ochrony ofiar i utrudnia skuteczne egzekwowanie odpowiedzialności sprawców.

Na koniec naszych rozważań warto wyrazić nadzieję, że rok 2026 będzie czasem szczególnie pogłębionej refleksji na temat praktycznej realizacji zobowiązań międzynarodowych dotyczących ochrony dzieci w Polsce, w tym w świecie cyfrowym. W tym roku przypadają bowiem rocznice kluczowych regulacji prawnych dla omawianego w tekście zagadnienia, tj. 35-lecie ratyfikacji i wejścia w życie w Polsce Konwencji o prawach dziecka oraz 5. rocznica przyjęcia w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych Komentarza Ogólnego nr 25 w sprawie praw dziecka w środowisku cyfrowym. Taka perspektywa czasowa powinna sprzyjać z jednej strony upowszechnieniu tych instrumentów i ponownemu zwróceniu na nie uwagi, a z drugiej – krytycznej refleksji nad ich praktycznym znaczeniem na gruncie krajowym.

E-maile autorek:

agata.szypulska@gmail.com (Agata Szypulska)

ka.wisniewska7@uw.edu.pl (Katarzyna Wiśniewska)

Bibliografia

- Amnesty International Polska. (2023, 30 marca). *Cyberprzemoc krzywdzi na prawdę. Prawie co piąta młoda dziewczyna doświadczyła cyberprzemocy*. Amnesty International Polska. <https://www.amnesty.org.pl/badania-prawie-co-piata-mloda-dziewczyna-doswiadczyła-cyberprzemocy/>
- Amnesty International Polska. (2024). *Opinia do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, druk 864 <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/10EF92921409C77CC1258BF9004ABB3A/%24File/864-006.pdf>
- Amnesty International Polska. (2025). *Poland. Submission to the UN Committee on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, 93rd Pre-Sessional Working Group, 7–11 July 2025, List Of Issues Prior To Reporting*. https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2FCEDAW%2FICS%2FPOL%2F63315&Lang=en
- Barlińska, J., Szuster, A. (2014). *Cyberprzemoc. O zagrożeniach i szansach na ograniczenie zjawiska wśród adolescentów*. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Bigaj, M., Ciesiołkiewicz, K., Mikulski, K., Miotk, A., Przewłocka, J., Rosa, M., Załęska, A. (2025). *Internet dzieci. Raport z monitoringu obecności dzieci i młodzieży w internecie*. Warszawa: Fundacja „Instytut Cyfrowego Obywatelstwa” oraz Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15. <https://higienacyfrowa.pl/publikacje/internet-dzieci/>
- Bodnar, A. (2018). *Wykonywanie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Polsce. Wymiar instytucjonalny*, Wydawnictwo Wolters Kluwer.
- Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW). (2014). *Concluding observations on the combined seventh and eighth periodic reports of Poland Adopted by the Committee at its fifty-ninth session, meeting from 20 October to 7 November 2014*. [United Nations. <https://docs.un.org/en/CCPR/C/POL/CO/7>
- Euractiv Polska. (2026, 20 stycznia). *UE zastrza walkę z deepfake'ami i wykorzystywaniem seksualnym dzieci w sieci*. <https://euractiv.pl/section/meet-your-mep/news/ue-zastrza-walke-z-deepfakeami-i-wykorzystywaniem-seksualnym-dzieci-w-sieci/>
- European Fem Institute. (2024). *Cyberprzemoc wobec kobiet w Polsce: Raport z badań*. <https://www.feminstitute.eu/wp-content/uploads/2024/09/raport-cyberprzemoc-EFI.pdf>
- European Institute for Gender Equality (EIGE). (2017). *Cyber violence against women and girls* (ISBN 978-92-9493-896-1; DOI 10.2839/876816). Publications Office

- of the European Union. https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/cyber_violence_against_women_and_girls.pdf
- European Institute for Gender Equality (EIGE). (2022). *Combating cyber violence against women and girls*. Publications Office of the European Union. <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combating-cyber-violence-against-women-and-girls>
- European Institute for Gender Equality (EIGE) (2024). *Tackling cyber violence against women and girls: The role of digital platforms*. Publications Office of the European Union. https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/tackling-cyber-violence-against-women-and-girls-the-role-of-digital-platforms_.pdf
- Groszkowska, K. (2022). *Cyberprzemoc* (2022), [https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/AF7C4E154156DC27C12587DB0032DA66/\\$file/Infos_293.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/AF7C4E154156DC27C12587DB0032DA66/$file/Infos_293.pdf)
- Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO). (2021). *General Recommendation No. 1 on the digital dimension of violence against women (Istanbul Convention)*. Council of Europe. <https://rm.coe.int/grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147>
- Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO). (2021). *GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention) Poland*. Council of Europe. <https://rm.coe.int/grevio-baseline-report-on-poland/1680a3d20b>
- Hedlund, N. (2024). The ECHR and the positive obligation to criminalise domestic psychological violence. *Human Rights Law Review*, 24(3), ngae019.
- Jankowska-Gilber M. (2009), Zakres obowiązków pozytywnych państwa na tle aktualnego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. *PWPM*, 7, 191.
- Katana, K. (2025). Wyzwania prawnej ochrony dzieci w aspekcie przemocy seksualnej online. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 24(2), 124–149. <https://dzieckokrzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/963>
- Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego, Stanowiska Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego w odpowiedzi na pismo Rzecznika Praw Obywatelskich w przedmiocie potrzeby wprowadzenia przestępstwa zbiorowego stalkingu do kodeksu karnego, <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/opinie-komisji-kodyfikacyjnej-prawa-karnego2>
- Król, K., Zawadzki, A. (2020). Zjawisko cyberprzemocy w kontekście bezpieczeństwa dzieci w sieci. *Edukacja Terapia Opieka*, 2, 179–197. <https://bibliotekanauki.pl/articles/2087380.pdf>

- Lange, R., Wrońska, A., Ładna, A., Kamiński, K., Błażej, M., Jankiewicz, A., Rostańiec, K. (2023). *Nastolatki 3.0: Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*. NASK – Państwowy Instytut Badawczy. https://www.nask.pl/media/2024/10/Thinkstat_RAPORT_nastolatki-3_0_ONLINE-2.pdf
- Ładna, A., Kamiński, K., Lange, R., Rostańiec, K., Jankiewicz, A., Błażej, M., Nawrot, M. (2025). *Agresja i przemoc seksualna w internecie (wyd. I)*. NASK – Państwowy Instytut Badawczy. https://www.nask.pl/media/2025/09/Thinkstat_RAPORT_Agresja-i-przemoc-seksualna-w-internecie.pdf
- Mozgawa M., Budyń-Kulig, M. (2012). Prawnokarne i kryminologiczne aspekty zjawiska nękania. *Themis Polska Nova*, 2(3), s. 15–54.
- Najwyższa Izba Kontroli. (2017). *NIK o cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży* [Raport z kontroli]. <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-cyberprzemocy-wsrod-dzieci-i-mlodziezy.html>
- Panoptykon. (2025). *Tak dla ochrony Polek i Polaków w sieci – nie dla interesów globalnych korporacji*. Opinia do projektu ustawy, <https://www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/senatinicjatywypliki/16581/4/547panoptykon.pdf>.
- Pasek-Gilarska, A. (2015). Zmiany prawne w zakresie ochrony dzieci przed komercyjnym wykorzystywaniem seksualnym – implementacja dyrektyw UE i ratyfikacja Konwencji z Lanzarote. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*. 14(2), 9–22. <https://dzieckokrzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/474/340>
- Piskozub, P., Wrona G. (2023). *Przeciwdziałanie przemocy domowej – analiza zmian*. Wydawnictwo C.H. Beck.
- Prezydent RP. (2026). Powiadomienie z dnia 9 stycznia 2026 r. o odmowie podpisania przez Prezydenta ustawy z dnia 18 grudnia 2025 r. – o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/FDF965B64850451EC1258D86002B5BFF/%24File/2171.pdf>
- Rzecznik Praw Dziecka (2025). *Odpowiedź Rzecznika Praw Dziecka z dnia 27 września 2025 r. na wystąpienie RPO do Ministra Sprawiedliwości*, https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2025-10/Odpowiedz_RPD_internet_stalking_27_09_2025.pdf
- Rzecznik Praw Dziecka (2026), *List do Prezydenta RP z dnia 9 stycznia 2026 r. w sprawie wdrożenia w Polsce Aktu o usługach cyfrowych*, https://brpd.gov.pl/wp-content/uploads/2026/01/List-z-opinia-RPD-i-Rady-Mlodziejowej-nt.-DSA_podpisany-1.pdf

- Rzecznik Praw Obywatelskich (2025), *Wystąpienie RPO z 11 września 2025 r. dnia 2025 do Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie zbiorowego stalkingu*, https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2025-09/Do_MS_internet_stalking_11_09_2025_wymazany.pdf
- Rutai, Z. (2020). The Lanzarote Committee: Protecting children from sexual violence in Europe and beyond. *Pécs Journal of International and European Law*, 1, 24. https://www.researchgate.net/publication/342170798_The_Lanzarote_Committee_protecting_children_from_sexual_violence_in_Europe_and_beyond
- Siemieniecka, D., Skibińska, M., Majewska, K. (2020). *Cyberagresja – zjawisko, skutki, zapobieganie*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. <https://wydawnictwo.umk.pl/upload/files/OPEN%20ACCESS/DOI/Cyberagresja%20%E2%80%93%20zjawisko%2C%20skutki%2C%20zapobieganie.pdf>
- Smętek, J., Warso, Z. (2017). *Cyberprzemoc wobec kobiet*, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, <https://hfhr.pl/upload/2022/01/cyberprzemoc-wobec-kobiet-raport.pdf>.
- Siemaszko A. (red.), Gruszczyńska B., Marczewski M., Ostaszewski P., Woźniakowska-Fajst D. (2010). Stalking w Polsce. Rozmiary – Formy – Skutki. Raport z badania nt. uporczywego nękania. *Archiwum Kryminologii*, XXXII, 45–80. https://czasopisma.inp.pan.pl/plugins/generic/pdfJsViewer/pdf.js/web/viewer.html?file=https%3A%2F%2Fczasopisma.inp.pan.pl%2Findex.php%2Fak%2Farticle%2Fdownload%2F134%2FSiemaszko_wozniakowska-fajst_g_7420AK2010C.pdf%2F1092
- Spurek, S. (2023). *Przeciwdziałanie przemocy domowej*. Komentarz, wyd. VI, Wolters Kluwer.
- Stadniczeńko, D. (2022). Children’s rights in the digital environment under the Convention on the Rights of the Child. *Teka Komisji Prawniczej PAN Oddział w Lublinie*, 15(2), 321–331. <https://doi.org/10.32084/tkp.4794>
- Stringhi, E. (2024). The due diligence obligations of the Digital Services Act: a new take on tackling cyber-violence in the EU? *International Review of Law, Computers & Technology*, 38(2), 215–229. <https://doi.org/10.1080/13600869.2023.2295101>
- Szafranek, M. (2026). *Przemoc wobec dzieci w sieci*. Cyberprzemoc jako forma przemocy. Uniwersytet Warszawski. https://www.gops.gminagrybow.pl/files/files/artyku%E2%94%BC%C3%A907_%20Przemoc%20w%20sieci_Szafranek.pdf
- Wójcik, S., Kopycka J., Szotajska, J. (2025). *Wdrażanie Standardów Ochrony Dzieci w Polsce. Raport z badań 2025*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę. [Wdrażanie Standardów Ochrony Dzieci w Polsce. Raport z badań 2025](https://www.gops.gminagrybow.pl/files/files/artyku%E2%94%BC%C3%A907_%20Przemoc%20w%20sieci_Szafranek.pdf)

Van de Heyning, C. (2025). *Strasbourg's consolidation on technology-facilitated gender-based violence: M.Ş.D. v. Romania*. Strasbourg Observers.
<https://strasbourgobservers.com/2025/04/22/strasbourgs-consolidation-on-technology-facilitated-gender-based-violence-m-s-d-v-romania/>

Akty prawne

- Committee on the Rights of the Child (2008). *Guidelines regarding the implementation of the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography*.
- Committee on the Rights of the Child. (2021). *General comment No. 25 (2021) on children's rights in relation to the digital environment (CRC/C/GC/25)*. United Nations.
- Committee on the Elimination of Discrimination against Women. (1992). *General recommendation No. 19: Violence against women (CEDAW/C/1992/19)*. United Nations.
- Committee on the Elimination of Discrimination against Women. (2017). *General recommendation No. 35 on gender-based violence against women, updating general recommendation No. 19 (CEDAW/C/GC/35)*. United Nations.
- Council of Europe. (2007a). *Council of Europe Convention on the protection of children against sexual exploitation and sexual abuse: Lanzarote Convention. A global tool to protect children from sexual violence. Building a Europe for and with children*.
- Council of Europe. (2007b). *Explanatory report to the Council of Europe Convention on the protection of children against sexual exploitation and sexual abuse (Lanzarote Convention)*
- Council of Europe. (2017). *1st implementation report: Protection of children against sexual abuse in the circle of trust: The framework* (Lanzarote Committee, Committee of the Parties to the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse). <https://rm.coe.int/1st-implementation-report-protection-of-children-against-sexual-abuse-/16808ae53f>
- General recommendation No. 35 on gender-based violence against women, updating general recommendation No. 19 <https://docs.un.org/en/CEDAW/C/GC/35>.
- Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse Lanzarote, 25.X.2007.
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz.U.UE.C.2016.202.389).
- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r., nr 120, poz. 526).

- Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r., nr 61, poz. 284).
- Konwencja Rady Europy o cyberprzestępczości, sporządzona w Budapeszcie dnia 23 listopada 2001 r. (Dz.U. z 2015 r., poz.728).
- Konwencja Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, sporządzona w Lanzarote dnia 25 października 2007 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 608).
- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 18 grudnia 1979 r. (Dz.U. z 1982 r., nr 10, poz. 71).
- Lanzarote Committee (2015). *1st implementation report: Protection of children against sexual abuse in the circle of trust: The framework* (T-ES (2015)05 final). Committee of the Parties to the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse. Council of Europe.
- Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. (2026, 9 stycznia). *Trzy ustawy zawetowane przez Prezydenta RP*. <https://www.prezydent.pl/prawo/ustawy-zawetowane/trzy-ustawy-zawetowane-przez-prezydenta-rp,112918> (prezydent.pl)
- Lanzarote Committee. (2022). *Implementation report: The protection of children against sexual exploitation and sexual abuse facilitated by information and communication technologies (ICTs): Addressing the challenges raised by child self-generated sexual images and/or videos*. Committee of the Parties to the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse. <https://rm.coe.int/lanzarote-ict-report-2022/1680a6e3f4>
- Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjęty w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r. (Dz.U. z 2007 r., nr 76, poz. 494).
- Traktat o Unii Europejskiej (Dz.U.2004.90.864/30).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 110).
- Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 535).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1673).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz.383).
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 734).

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1606).

Ustawa z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw (nr druku sejmowego 1757).

Ustawa o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, sporządzonej w Lanzarote w dniu 25 października 2007 r. z dnia 26 września 2014 r. (Dz.U. z 2014 r., poz. 1623).

Wyroki

Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC), (2008, 2 grudnia). Wyrok w sprawie *K.U. przeciwko Finlandii*, skarga nr 2872/02.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC), (2020, 11 lutego). Wyrok w sprawie *Buturugă przeciwko Rumunii*, skarga nr 56867/15.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC), (2021, 14 września). Wyrok w sprawie *Volodina przeciwko Rosji (nr 2)*, skarga nr 40419/19.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC), (2024, 3 grudnia). Wyrok w sprawie *M.Ş.D. przeciwko Rumunii*, skarga nr 28935/21.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC), (2009, 9 czerwca). Wyrok w sprawie *Opuz przeciwko Turcji*, skarga nr 33401/02.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC), (2017, 23 maja). Wyrok w sprawie *Bălşan przeciwko Rumunii*, skarga nr 49645/09.

From international normative commitments to enforceable legal protection. Institutional and legislative responses to cyberviolence against children in Poland

Countering cyberviolence against children is currently one of the key challenges for child protection systems worldwide. International standards, as expressed in United Nations instruments (in particular, the Convention on the Rights of the Child and the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) and Council of Europe instruments (including the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the Budapest Convention on Cybercrime, the Lanzarote Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, and the Istanbul Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence), as well as the rapidly evolving European Union legislation (Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on the Digital Services Act and amendments to Directive 2000/31/EC, Directive 2024/1385 on combating violence against women and domestic violence), increasingly highlight the obligations of public authorities to prevent, respond to, and ensure adequate protection against online violence. Despite the growing number of international initiatives and preventive policy models, the implementation of these standards in practice remains uneven and often insufficient.

This article presents the international normative frameworks addressing cyberviolence against children, with particular attention to their focus on the needs and risks associated with girls' experiences of violence. The analysis is complemented by a comparison with solutions adopted in the Polish legal system and observations from non-governmental organizations regarding their effectiveness.

In conclusion, the authors offer findings and recommendations aimed at strengthening strategies to counter cyberviolence in Poland, with particular emphasis on the effective protection of girls in a rapidly changing social and digital environment.

Keywords:

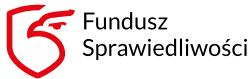
cyberviolence against children; child protection in digital environments; girls' safety online; gender-based violence against women and girls; technology-facilitated violence against women and girls

Cytowanie:

Szypulska, A., Wiśniewska, K. (2026). Od międzynarodowych zobowiązań do realnej ochrony prawnej. Instytucjonalne i legislacyjne odpowiedzi na cyberprzemoc wobec dzieci w Polsce. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 25(2), 16–51.

Artykuł jest dostępny na licencji *Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska*.

Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości